

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЧИННИК У ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ

В сучасних умовах глобалізації, прискорення темпів суспільного розвитку та формування інформаційного суспільства перед бібліотечними установами постало завдання переходу від традиційної парадигми обслуговування, що до недавнього часу базувалося переважно на представленні користувачам документів на паперових носіях, до виконання функцій активного суб'єкта інформаційного процесу, який виконує роль не лише важливого посередника між усе зростаючими обсягами продукованої суспільством різноманітної інформації, глобальними інформаційними ресурсами й користувачами, а й продукує власну суспільно значущу інформаційну продукцію, що розкриває наявні інформаційні фонди, аналізує глобальні масиви нової інформації, зокрема й у системі інтернет-ресурсів.

Як свідчить практика інформаційно-аналітичних структур провідних бібліотек, вектор розвитку інформаційно-аналітичної діяльності, удосконалення її технологій відповідно до запитів її користувачів спрямований на активізацію ефективного використання науково-інтелектуальних напрацювань у процесі продукування аналітичних матеріалів, виконання аналітичних розробок різних рівнів складності.

В Україні необхідним потенціалом для здійснення цієї функції володіють інформаційно-аналітичні центри наукових бібліотек до яких у складі НБУВ можна віднести Службу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ), Національну юридичну бібліотеку (НЮБ) та Фонд президентів України (ФПУ). Підключеність до всесвітньої мережі Інтернет надало змогу цим структурам отримувати нову інформацію фактично в режимі онлайн. Використання фондів НБУВ дає змогу визначати місце нової інформації в загальному інформаційному полі, класифікувати її та ефективно використовувати для створення синтезованого науково обґрунтованого інформаційного продукту, який би максимально задовольняв інформаційні потреби користувачів. У результаті інформаційні підрозділи НБУВ стають активними складовими процесу інформаційного виробництва, що сприяє прискоренню суспільного прогресу.

Крім того, поєднання наукової та прикладної складових у діяльності СІАЗ, НЮБ та ФПУ сприяє оперативному впровадженню в практичну діяльність результатів останніх наукових досліджень, що в результаті підвищує ефективність створюваного інформаційного продукту.

На сучасному етапі в роботі інформаційних підрозділів НБУВ дедалі більшої ваги набуває саме інформаційно-аналітична діяльність, яка полягає не лише в інформуванні користувача, а й у виробленні нової синтезованої інформації. Розвиток інформаційних продуктів і послуг відбувається в цих підрозділах НБУВ шляхом поглиблення рівня перетворення інформації первинних документів, що свідчить про поступове збільшення наукоємності їх інформаційно-аналітичної діяльності.

Аналіз матеріалів ЗМІ та інтернет-матеріалів щодо основних суспільно-політичних та економічних процесів в українському суспільстві співробітниками СІАЗ, НЮБ та ФПУ забезпечує насамперед розв'язання таких завдань:

- отримання достовірної й об'єктивної інформації щодо перебігу цих процесів, зокрема і в регіональному аспекті;
- виявлення суспільно-політичних, соціально-економічних, науково-технічних та інших проблем;
- моніторинг інформаційного простору;
- системний аналіз одержаної інформації;
- забезпечення органів управління, установ і організацій, громадян інформацією, одержаною під час здійснення моніторингу;
- виявлення чинників, що спричиняють суспільно-політичні, економічні й соціальні загрози на сьогодні і в перспективі.

За результатами аналізу даних матеріалів постійно формується інформаційно-інноваційний масив. Зокрема, лише протягом минулого (2014) року співробітниками інформаційних підрозділів НБУВ було підготували понад 380 інформаційно-аналітичних розробок, присвячених найбільш суспільно значущими питанням життя Української держави.

Удосконалення методів та форм аналізу доступних джерел інформації, а відповідно й системи інформаційно-аналітичного забезпечення в цілому, максимально ефективного інформування про перебіг основних суспільно-політичних та економічних процесів в Україні та можливі шляхи їх розвитку, а також слугування інформаційним джерелом щодо можливостей провадження відповідної діяльності в Україні всіма зацікавленими суб'єктами сприяє забезпеченню комплексного аналізу суспільно значимих процесів, допомагає у виробленні доцільних і обґрунтованих пропозицій для прийняття рішень щодо здійснення відповідної діяльності на всіх рівнях і в усіх сферах державного управління.

Практика бібліотек у сфері виробництва інформації про інформацію нині проявилась у досить широкому спектрі видів інформаційно-аналітичних продуктів, оптимальних для інформаційного забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування. На сьогодні основні види

інформаційно-аналітичних продуктів розподіляються за методом опрацювання інформації (фактографічні, реферативні, повнотекстові матеріали, інформаційно-аналітичні, аналітичні, експертно-прогнозні); за багатоцільовим призначенням інформації (тематичні, проблемно-орієнтовані БД за галузями суспільної діяльності, за об'єктами аналітичних досліджень, за персоналіями тощо).

Тематичний спектр створюваних бібліотеками БД є різноманітним і відповідає інформаційним запитам органів державної влади. Критеріями оцінки інформації БД стали її актуальність, наукова і пізнавальна цінності, а також результати запитів органів державної влади.

Водночас з огляду на стрімкий розвиток інформаційного середовища соціальних медіа постає завдання відпрацювання методик залучення розміщеної в ньому інформації в процес підготовки інформаційно-аналітичної продукції, зокрема впровадження в практику інформаційно-аналітичної діяльності використання технологій моніторингу інтернет-інформації соцмереж.

Загалом можна говорити про те, що завдяки зусиллям фахівців інформаційних підрозділів НБУВ вироблена методологія інформаційно-дослідної роботи для продукування нової інформації (знань) шляхом аналізу змісту інформаційних матеріалів про стан і тенденції розвитку суспільних процесів на основі застосування передових методів моніторингу, збільшення аналітичної та прогнозної складової в інформаційно-аналітичному напрямі бібліотечної діяльності з метою вдосконалення видової структури інформаційно-аналітичних продуктів (наявність висновків, рекомендацій, прогнозів, нових ідей тощо), використання електронних інформаційних технологій для реалізації цих завдань.

Весь досвід діяльності СІАЗ, НЮБ та ФПУ останніх років свідчить про об'єктивну зумовленість трансформації суто інформаційної діяльності бібліотек у інформаційно-аналітичну, а сама інформаційно-аналітична робота в бібліотеці в поєднанні з розвитком дистантних форм обслуговування користувачів, удосконаленням активних форм позиціонування бібліотечних структур на інформаційних ринках створює беззаперечні перспективи утвердження бібліотечної діяльності в суспільній практиці як важливого інструменту інформатизації в сучасній Україні.